

**Особливості моделювання ситуації «Порушення акту комунікації» на
матеріалі англомовної прози**

Моделювання та аналіз комунікативного процесу, спрямованість на вивчення соціокультурних та когнітивно-психологічних аспектів знаходяться у фокусі уваги сучасної лінгвопрагматики [2; 4; 5; 6]. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення особливостей моделювання комунікативного процесу в різних формах його прояву на матеріалі художніх текстів, як одного із інструментів відтворення дійсності. Мета статті - визначити особливості моделювання ситуації порушення акту комунікації на матеріалі англомовної прози.

Сучасні дослідження спрямовані не лише на аналіз структурного складу мовний явищ, а також на їх функціонування в художньому тексті з орієнтацією на вияв механізмів, пов'язаних з моделюванням комунікативних ситуацій та комунікативних стратегій автора [1]. За допомогою моделювання есплікується загальний аспект пізнавального процесу. Зрозуміти об'єкт означає змодельовати його. У сучасній мовознавчій теорії під моделлю розуміють узагальнену та формалізовану структуру або процес, так і спосіб опису механізму мови. Мовною моделлю дискурсивного процесу вважається схема конструювання мовних елементів як аналогу реально існуючого об'єкту, а системне моделювання – це упорядкування виділених елементів, вияв їх кореляційних ознак з метою дослідження процесу та екстраполяція результатів на реально функціонуючий оригінал [2]. Методика моделювання стала найприйнятнішою для вивчення системно-функційної сутності мультимодального художнього мовомислення як органічно впорядкованого цілого, яке будується за творчою нормою психоінтелектуального і діяльнісного означення і не є тотожним ані людині як суб'єкту, ані дійсності як об'єкту інтерпретації, оскільки закономірності та структури об'єктно-суб'єктного буття відбиваються відповідно трансформуючись, у

модельованні їх культурно і мовно опосередкованих аналогів [2, 19]. *Комунікативна ситуація містить формально-семіотичний, когнітивно-інтерпретаційний, соціально-інтерактивний рівні і розподіляться на окремі фрагменти, одиниці комунікації – комунікативні акти [6, 39].*

Кожне висловлювання має інтенціональну основу, тобто реалізує певний комунікативний намір. Ситуаційні складники лежать в основі категоризації фрагменту реальності і визначають вербальні характеристики мовлення. Ці складники є універсальними для будь-якого типу комунікативної ситуації й складаються з компонентів. Учасниками комунікативної ситуації є комуніканти, які мають соціальні, психологічні, комунікативно-позиційні характеристики, які разом репрезентують їх комунікативний статус. Ситуації порушення акту комунікації мають різні форми прояву, в одних випадках це приводить до створення комічної ситуації, а в інших – до конфлікту. Певні перешкоди в успішному протіканні комунікативної взаємодії, наприклад, може створити використання малознайомих слів, аббревіатур:

"I have bought a shilling book called 'Fowls and All About Them,' and this week's copy of C.A.C."

"C.A.C.?"

"Chiefly About Chickens. It's a paper, you know. But it's all rather hard to understand. You see, we ... but here is Stanley. He will explain the whole thing" [7].

Так, непорозуміння знімається після пояснення аббревіатури C.A.C. - *Chiefly About Chickens.*

Таким чином, особливостями модельовання комунікативної ситуації порушення акту комунікації є: аналіз мовленнєвої діяльності учасників діалогу, їх інтенції та засоби реалізації комунікативного наміру. Порушення акту комунікації може мати різні вияви – створення ефекту комічного, в результаті якого жоден з комунікантів не отримує комунікативної шкоди, з одного боку, та призвести до конфліктної ситуації, – з іншого. Перспектива

нашого дослідження вбачається в аналізі лінгвокогнітивних чинників ситуації «порушення акту комунікації».

Список використаних джерел

1. Асланова А. А. Коммуникативные стратегии автора в постмодернистском художественном дискурсе (на материале произведений айрис мердок) / А. А. Асланова: Автореферат диссертации ... кандидата филологических наук: 10.02.19 – теория языка; ФГАОУ ВПО «Южный федеральный университет». – Ростов-на-Дону, 2013. – 22 с.
2. Бехта І. А. Чи потрібно моделювати художню дійсність? / І. А. Бехта // П'ятий міжнародний науковий форум. Сучасна англїстика і романїстика: перший рубіж нового тисячоліття. Тези доповідей / За ред. В. О. Самохіної. – Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2013. – С. 19-21.
3. Земская Е.А. Язык как деятельность. Морфема. Слово. Речь / Е. А. Земская. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 688 с.
4. Кукушкина О. В. Речевые неудачи как продукт речемыслительной деятельности // Автореферат диссертации ... доктора филологических наук. – 10.02.01 – русский язык; Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова. – Москва, 1998. – 52 с.
5. Олешков М. Ю. Моделирование коммуникативного процесса: монографія / М. Ю. Олешков . – Нижний Тагил : Нижнетагильская гос. соц.-пед. академия, 2006. – 336 с.
6. Семенюк І.С. Відтворення концепту ЗЛОЧИНЕЦЬ у сучасній американській художній прозі та газетній публіцистиці: лінгвокогнітивний аспект / І. С. Семенюк: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 256 с.
7. Wodehouse P. G. Love among the Chickens [електронний ресурс] - режим доступу: [<http://www.publicbookshelf.com/historical/love-chickens/>].